

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR
KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198 7, 8, 14
STRAIPSNIŲ IR 5 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 7, 8, 14 straipsnių ir 5 priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. birželio 30 d. priimtą Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 5, 14, 21, 29, 30, 34 ir 36 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 45¹ straipsniu įstatymą Nr. XIII-3268, kurio tikslas – sudaryti teises prielaidas įtraukčiai švietime, užtikrinti tinkamą švietimo pagalbą mokyklose ir švietimo pagalbos įstaigose, nes, siekiant pasirengti šio įstatymo įgyvendinimui nuo 2024 m. rugsėjo 1 d., būtina ne tik didinti švietimo pagalbos paslaugų apimtį, bet ir gerinti švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimą.

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos viena iš iniciatyvų yra įtraukusis ugdymas kiekvienoje mokykloje. Įstatymo projektas parengtas, įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 1.2.10 papunktyje nurodytą veiksmą, pagal kurį numatyta peržiūrėti švietimo pagalbos specialistų funkcijas ir jų darbo apmokėjimo sistemą, panaikinti atotrūkį tarp pedagoginių švietimo pagalbos specialistų ir mokytojų darbo užmokesčio.

Įstatymo projekto tikslas – pagerinti švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimą, kad didėtų šios profesijos patrauklumas ir būtų sudarytos prielaidos veiksmingam įtraukiajam ugdymui.

Uždaviniai:

1) pagerinti specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų, tiflopedagogų, judesio korekcijos specialistų, psichologų asistentų, psichologų ir socialinių pedagogų (toliau kartu – švietimo pagalbos specialistai) darbo apmokėjimą, kad išnyktų atotrūkis nuo mokytojų darbo užmokesčio;

2) sumažinti darbo apmokėjimo sąlygų netolygumus tarp skirtingą švietimo pagalbą teikiančių ar skirtingose įstaigose dirbančių švietimo pagalbos specialistų;

3) detaliai reglamentuoti judesio korekcijos specialistų darbo apmokėjimo sąlygas;

4) padidinti švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų (švietimo pagalbos įstaigų vadovų, taip pat jų pavaduotojų ir švietimo pagalbos įstaigų skyrių vedėjų, kurių darbas laikomas pedagoginiu) darbo užmokesčių;

5) patikslinti nuostatas dėl švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų (mokyklų, švietimo pagalbos įstaigų vadovų, mokyklų vadovų pavaduotojų ugdymui ir ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų) kasmetinio veiklos vertinimo, kad jos derėtų su Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo (toliau – Įstatymas) 5 priedo nuostatomis, taip pat su Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatomis.

Įstatymo projekte tikslinamos nuostatos, reglamentuojančios:

1) švietimo pagalbos specialistų ir švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų dydžius;

2) švietimo pagalbos specialistų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų didinimą dėl veiklos sudėtingumo;

3) švietimo pagalbos specialistų darbo laiką per savaitę ir darbo krūvio sandarą;

4) švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų kasmetinį veiklos vertinimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, atsižvelgdama į darbo grupių švietimo pagalbos specialistų darbo ir apmokėjimo sąlygoms tobulinti pasiūlymus.

Darbo grupės sudarytos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. V-194 „Dėl darbo grupės ir patariamąsios darbo grupės švietimo pagalbos specialistų darbo ir apmokėjimo sąlygoms tobulinti sudarymo“. Į jas buvo įtraukti švietimo pagalbos darbuotojų asociacijų, profesinių sąjungų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovai ir ekspertai.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų, tiflopedagogų, išskyrus dirbančius švietimo pagalbos įstaigose, pareiginių algų pastoviosios dalies koeficientus ir darbo krūvio sandarą reglamentuoja Įstatymo 5 priedo IV skyrius, o psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų ir švietimo pagalbos įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų pareiginių algų pastoviosios dalies koeficientus – Įstatymo 5 priedo V skyrius.

Šiuo metu Įstatymo 5 priedo 23 punkte nustatyti specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų, tiflopedagogų, išskyrus dirbančius švietimo pagalbos įstaigose, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai yra vidutiniškai 20 procentų mažesni už mokytojų, Įstatymo 5 priedo 28 punkte nustatyti psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų, švietimo pagalbos įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų – vidutiniškai 18 procentų mažesni už mokytojų.

Paminėtina, kad psichologų pareigybės yra priskiriamos A1 lygio pareigybėms (pareigybės, kurioms būtinas ne žemesnis kaip aukštasis universitetinis išsilavinimas su magistro kvalifikaciniu laipsniu ar jam prilygintu išsilavinimu), kurių pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai didinami 20 procentų (pagal Įstatymo 7 straipsnio 6 dalį).

Šiuo metu visų pedagoginių darbuotojų, nurodytų Įstatymo 5 priede, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nustatomi, atsižvelgiant į pedagoginio darbo stažą, tačiau stažo intervalai yra skirtingi. Mokytojams pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nustatomi, kai jų pedagoginio darbo stažas yra iki 2 metų, nuo daugiau kaip 2 iki 5 metų, nuo daugiau kaip 5 iki 10 metų, nuo daugiau kaip 10 iki 15 metų, nuo daugiau kaip 15 iki 20 metų, nuo daugiau kaip 20 iki 25 metų ir daugiau kaip 25 metai. Švietimo pagalbos specialistams pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nustatomi, kai jų pedagoginio darbo stažas yra iki 3 metų, nuo daugiau kaip 3 iki 10 metų (arba iki 10 metų), nuo daugiau kaip 10 iki 15 metų ir nuo daugiau kaip 15 metų.

Siekiant panaikinti švietimo pagalbos specialistų darbo užmokesčio atotrūkį nuo mokytojų darbo užmokesčio, švietimo pagalbos specialistams reikėtų taikyti tokius pačius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, kokie yra taikomi mokytojams pagal Įstatymo 5 priedo 1, 12 ir 18 punktus (psichologams – atsižvelgiant į Įstatymo 7 straipsnio 6 dalį).

Įstatymo 5 priede yra nustatyti atvejai, kuomet pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai didinami dėl veiklos sudėtingumo. Vienas iš veiklos sudėtingumo kriterijų yra darbas bendrojo ugdymo mokyklose ir įstaigose, vykdančiose profesinio mokymo, neformaliojo švietimo programas (išskyrus mokyklas, skirtas mokiniams, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintiems didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių arba dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių), su mokiniais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių. Šis kriterijus yra taikomas mokytojams, tačiau nėra taikomas švietimo pagalbos specialistams. Manytina, kad būtų pagrįsta švietimo pagalbos specialistams, dirbantiems minėtose mokyklose su vienu ir daugiau mokinių, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, didinti pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus analogiškai kaip mokytojams (pastariesiems koeficientai didinami 1–15 procentų).

Pagal Įstatymo 5 priedo 29.1 papunktį socialiniams pedagogams, psichologo asistentams ir psichologams, dirbantiems mokyklose, skirtose mokiniams, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintiems didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, mokyklose, skirtose mokiniams, dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, ir sutrikusio vystymosi kūdikių namuose, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai dėl veiklos sudėtingumo didinami 5–20 procentų. Pagal Įstatymo 5 priedo 24.1 papunktį specialiesiems pedagogams, logopedams, surdopedagogams ir tiflopedagogams nurodytais atvejais pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai dėl veiklos sudėtingumo didinami 5

procentais. Siekiant sumažinti darbo apmokėjimo sąlygų netolygumus tarp skirtingą švietimo pagalbą teikiančių švietimo pagalbos specialistų, reikėtų Įstatymo 5 priedo 24.1 ir 29.1 papunkčiuose nurodytus koeficientų didinimo intervalus suvienodinti.

Įstatymo 5 priedo 29.2 papunktyje nustatyta, kad pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai dėl veiklos sudėtingumo didinami 5–20 procentų pedagoginių psichologinių tarnybų, švietimo pagalbos tarnybų specialiesiems pedagogams, logopedams, surdopedagogams, tiflopedagogams, psichologams ir socialiniams pedagogams, dirbantiems su vaikais. Atsižvelgiant į tai, kad pedagoginės psichologinės tarnybos ir švietimo pagalbos tarnybos teikia II lygmens švietimo pagalbą, jose dirbantys švietimo pagalbos specialistai susiduria su labai sudėtingų problemų, reikalaujančių itin aukštos kvalifikacijos, sprendimu ir jiems tenka didelė atsakomybė, nustatant vaikų ir mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius bei teikiant rekomendacijas, būtina peržiūrėti šių darbuotojų darbo apmokėjimą, įvertinant padidėjusį darbo sudėtingumą ir atsakomybę.

Šiuo metu švietimo pagalbos specialistams yra taikomos labai skirtingos darbo laiko normos, darbo krūvio sandara reglamentuojama skirtingo lygmens teisės aktuose (vienų darbuotojų – Įstatyme, kitų – švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymuose).

Įstatymo 5 priedo 26 punkte nurodytų darbuotojų (specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų, dirbančių mokyklose, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, sutrikusio vystymosi kūdikių namuose su ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikais) darbo laikas per savaitę yra 27 valandos (iš jų 22 valandos skiriamos tiesioginiam darbui su mokiniais, 5 valandos – netiesioginiam darbui su mokiniais).

Įstatymo 5 priedo 27 punkte nurodytų darbuotojų (specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų, dirbančių mokyklose, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, su mokyklinio amžiaus vaikais) darbo laikas per savaitę yra 23 valandos (iš jų 18 valandų skiriama tiesioginiam darbui su mokiniais, 5 valandos – netiesioginiam darbui su mokiniais).

Pagal Įstatymo 5 priedo 31 punktą socialinių pedagogų, dirbančių mokyklose, darbo laikas per savaitę yra 36 valandos.

Psichologų asistentų, psichologų, judesio korekcijos specialistų, taip pat švietimo pagalbos įstaigose dirbančių socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų darbo laikas Įstatyme nereglamentuojamas. Šie specialistai per savaitę dirba 40 valandų.

Esant skirtingam darbo laikui, švietimo pagalbos specialistų vidutinis atlygis, tenkantis vienai darbo valandai, yra labai netolygus: vienų darbuotojų – mažesnis už mokytojų (psichologų – 8 procentais, mokyklose dirbančių socialinių pedagogų, judesio korekcijos mokytojų – 16 procentų, psichologų asistentų, švietimo pagalbos įstaigose dirbančių socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų – 26 procentais), kitų darbuotojų – didesnis už mokytojų (specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų, dirbančių mokyklose, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, sutrikusio vystymosi kūdikių namuose su ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikais – 6 procentais, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų, dirbančių mokyklose, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, su mokyklinio amžiaus vaikais – 25 procentais).

Siekiant sumažinti darbo apmokėjimo sąlygų netolygumus tarp skirtingą švietimo pagalbą teikiančių švietimo pagalbos specialistų, tikslinga palaipsniui suvienodinti jų darbo laiko normas, kad suvienodėtų ne tik pareiginė alga, bet ir vienai darbo valandai tenkantis atlygis.

Šiuo metu Įstatyme nėra reglamentuojama mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) dirbančių psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose dirbančių psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų darbo laiko struktūra. Nuogaustaujama, kad, nesant tokio reglamentavimo, darbuotojams gali būti neskiriama pakankamai laiko atlikti netiesioginiam darbui su švietimo pagalbos gavėjais (veikloms planuoti ir joms pasiręgti, dokumentams rengti, bendradarbiauti su mokytojais, vaikų, mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), kitais asmenimis ugdymo ir (ar) švietimo pagalbos klausimais ir kt.).

Šiuo metu Įstatyme nėra detalčiai reglamentuojamos judesio korekcijos mokytojų darbo apmokėjimo sąlygos. Už darbą jiems apmokama, laikantis Įstatymo 5 priedo VII skyriaus „Pagalbos mokiniui specialistų, nenurodytų šio priedo IV, V ir VI skyriuose, pareiginės algos pastoviosios

dalies koeficientai“ nuostatų, tačiau toks reglamentavimas nepakankamai atspindi judesio korekcijos mokytojų veiklos specifiką, sudėtingumą ir atsakomybę, todėl jį būtina peržiūrėti.

Švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų (švietimo pagalbos įstaigų vadovų, taip pat jų pavaduotojų ir švietimo pagalbos įstaigų skyrių vedėjų, kurių darbas laikomas pedagoginiu) pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai yra nustatomi pagal Įstatymo 1 ir 2 priedus. Didinant švietimo pagalbos specialistų darbo užmokestį, būtina sistemiskai keisti ir švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų darbo apmokėjimą, kad jų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nebūtų mažesni už siūlomus naujus švietimo pagalbos specialistų koeficientus. Siekiant sistemiskumo, taip pat tikslinga švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų reglamentavimą perkelti į Įstatymo 5 priedą, kuriame reglamentuojamos švietimo pagalbos specialistų, mokyklų vadovaujančių darbuotojų ir kitų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygos.

Mokyklų vadovaujančių darbuotojų (mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui ir ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų) kasmetinį veiklos vertinimą reglamentuoja Įstatymo 14 straipsnis, kurio 9 dalies 4 punkte ir 10 dalies 4 punkte nustatyta, kad, įvertinus darbuotojo praėjusių kalendorinių metų veiklą nepatenkinamai, siūloma nustatyti darbuotojui mažesnę pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientą, bet ne mažesnę negu tai pareigybei numatytą minimalų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientą. Nuo 2021 m. sausio 1 d. Įstatymo 5 priede buvo panaikinti mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui ir ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų intervalai ir nustatyti konkretūs koeficientai, todėl Įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkto ir 10 dalies 4 punkto nuostatos dėl pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų mažinimo neteko prasmės.

Įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkte taip pat nustatyta, kad, įvertinus biudžetinės įstaigos vadovo praėjusių kalendorinių metų veiklą nepatenkinamai, su juo gali būti sudarytas rezultatų gerinimo planas (pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso 57 straipsnio 5 dalį), kurio vykdymas įvertinamas ne anksčiau kaip po 2 mėnesių. Rezultatų gerinimo planą įvertinus nepatenkinamai, su biudžetinės įstaigos vadovu gali būti nutraukiama darbo sutartis pagal Darbo kodekso 57 straipsnio 1 dalies 2 punktą. Švietimo įstaigų vadovams nereikėtų taikyti minėtų nuostatų, nes atvejus, kuomet švietimo įstaigos vadovo metų veiklos ataskaita įvertinama nepatenkinamai, reglamentuoja Švietimo įstatymas. Pagal Švietimo įstatymo 64 straipsnio 6 dalį ir ją įgyvendinantį Švietimo įstaigos veiklos kokybės gerinimo priežiūros tvarkos aprašą (patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. V-9), jei švietimo įstaigos vadovo metų veiklos ataskaita įvertinama nepatenkinamai, turi būti vykdoma švietimo įstaigos veiklos kokybės gerinimo priežiūra, kurios metu parengiamas švietimo įstaigos veiklos kokybės gerinimo planas. Šio plano įgyvendinimo trukmė suderinama su švietimo įstaigos vadovo metų veiklos vertinimo terminais, kad vertinant vadovo metų veiklą būtų žinomas kokybės gerinimo rezultatas. Pagal Švietimo įstatymo 59 straipsnio 15 dalį, jeigu švietimo įstaigos vadovo metų veiklos ataskaita įvertinama nepatenkinamai dvejus metus iš eilės, priimamas sprendimas atleisti švietimo įstaigos vadovą iš pareigų ir nutraukti su juo sudarytą darbo sutartį, neišmokant jam išėtinės išmokos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant panaikinti švietimo pagalbos specialistų darbo užmokesčio atotrūkį nuo mokytojų darbo užmokesčio, Įstatymo projekte siūloma pakeisti Įstatymo 5 priedo 23 ir 28 punktus ir švietimo pagalbos specialistams nustatyti tokius pačius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, kokie yra taikomi mokytojams pagal Įstatymo 5 priedo 1, 12 ir 18 punktus.

Dėl šio pakeitimo švietimo pagalbos specialistų pareiginė alga susilygintų su mokytojų pareigine alga: specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų, tiflopedagogų, išskyrus dirbančius švietimo pagalbos įstaigose, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai padidėtų vidutiniškai 25 procentais, psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų, švietimo pagalbos įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų – vidutiniškai 22 procentais. Švietimo pagalbos specialistams (kaip ir mokytojams) pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai būtų nustatyti, kai jų pedagoginio darbo stažas yra iki 2 metų, nuo daugiau kaip 2

iki 5 metų, nuo daugiau kaip 5 iki 10 metų, nuo daugiau kaip 10 iki 15 metų, nuo daugiau kaip 15 iki 20 metų, nuo daugiau kaip 20 iki 25 metų ir daugiau kaip 25 metai.

Įstatymo projekte siūloma pakeisti Įstatymo 5 priedo nuostatas, reglamentuojančias pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų didinimą dėl veiklos sudėtingumo:

1) papildyti Įstatymo 5 priedo 25 punktą (iki pakeitimo – 24 punktas) ir 29 punktą naujomis nuostatomis (25.1 ir 29.1.1 papunkčiais), pagal kurias dėl veiklos sudėtingumo pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai didinami 1–15 procentų švietimo pagalbos specialistams, dirbantiems bendrojo ugdymo mokyklose ir įstaigose, vykdančiose profesinio mokymo, neformaliojo švietimo programas (išskyrus mokyklas, skirtas mokiniams, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintiems didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių arba dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių), su vienu ir daugiau mokinių, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių;

2) patikslinti Įstatymo 5 priedo 25 punkte (iki pakeitimo – 24 punktas) nustatytą specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų (išskyrus dirbančius švietimo pagalbos įstaigose) pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų didinimo dėl veiklos sudėtingumo procentą ir vietoje 5 procentų įrašyti 5–20 procentus, kai darbuotojai dirba mokyklose, skirtose mokiniams, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintiems didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių arba dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, socialinės globos įstaigose, skirtose vaikams, sutrikusio vystymosi kūdikių namuose ar teikia specialiąją pedagoginę pagalbą mokiniams, kuriems dėl ligos ar patloginės būklės skirtas mokymas namuose (suvienodinant su analogiška Įstatymo 5 priedo 29 punkto nuostata);

3) Įstatymo 5 priedo 29.2 papunktyje nustatyti, kad pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai dėl veiklos sudėtingumo didinami 20 procentų specialiesiems pedagogams, logopedams, surdopedagogams, tiflopedagogams, psichologams, socialiniams pedagogams, dirbantiems pedagoginėse psichologinėse tarnybose ar švietimo pagalbos tarnybose.

Pritarus šiems siūlymams, švietimo pagalbos specialistams, kaip ir mokytojams, būtų sudarytos galimybės, didinti pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus dėl veiklos sudėtingumo tais atvejais, kai jie dirba bendrosios paskirties mokyklose su mokiniais, turinčiais didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Būtų sumažinti darbo apmokėjimo sąlygų netolygumus tarp skirtingą švietimo pagalbą teikiančių švietimo pagalbos specialistų, dirbančių specialiosiose mokyklose, socialinės globos įstaigose, sutrikusio vystymosi kūdikių namuose. Būtų atsižvelgta į didesnę pedagoginėse psichologinėse tarnybose ir švietimo pagalbos tarnybose dirbančių švietimo pagalbos specialistų darbo sudėtingumą ir atsakomybę.

Atsižvelgiant į tai, kad ir mokytojų, ir švietimo pagalbos specialistų (dirbančių ir mokyklose, ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose) darbo pobūdis yra susijęs su panašia padidinta protine, emocine įtampa (ir vieni, ir kiti dirba panašioje aplinkoje su tais pačiais vaikais ir mokiniais), tikslinga suvienodinti jų darbo laiko normas ir nustatyti, kad visi mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai dirba 36 valandas per savaitę.

Tačiau Įstatymo 5 priedo 27.1 ir 27.2 papunkčiuose (iki pakeitimo – 26 ir 27 punktai) nustatytais atvejais (kai darbo laikas per savaitę yra 27 ir 23 valandos) to neįmanoma padaryti iš karto nuo 2021 m. rugsėjo 1 d., nepabloginus darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygų. Pavyzdžiui, švietimo pagalbos specialistų, šiuo metu dirbančių 23 valandas per savaitę, darbo laiką pailginus iki 36 valandų, jis padidėtų 57 procentais, tačiau šių darbuotojų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai gali būti didinami tik 25 procentais (nes kitaip jie viršytų mokytojų koeficientus ir būtų sukurti nauji pedagogų darbo apmokėjimo sąlygų netolygumai). Įgyvendinus tokią nuostatą nuo 2021 m. rugsėjo 1 d., šiems darbuotojams darbo laikas ilgėtų žymiai daugiau, nei didėtų atlygis už darbą. Siekiant suvienodinti švietimo pagalbos darbuotojų darbo laiko normas, siūloma darbo laiką, kuris šiuo metu nesiekia 36 valandų per savaitę, ilginti ne daugiau, nei didėja darbo užmokestis, ir prie 36 valandų pereiti palaipsniui per kelis metus, kartu didinant visų pedagoginių darbuotojų darbo užmokestį ir artėjant prie vienodo atlygio, tenkančio vienai darbo valandai (pvz., tai galėtų būti pasiekta 2024 m., pedagoginių darbuotojų darbo užmokestį kasmet nuo 2022 m. didinant po 10 procentų).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projekte siūloma Įstatymo 5 priedo 27.1 ir 27.2 papunkčiuose (iki pakeitimo – 26 ir 27 punktai) nurodytą darbo laiką per savaitę padidinti 5 valandomis (didinant laiką, skiriamą netiesioginiam darbui su mokiniais), atitinkamai nuo 27 iki 32 valandų ir nuo 23 iki 28 valandų. Mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) dirbančių psichologų

asistentų, psichologų ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose dirbančių psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų darbo laiką per savaitę siūloma sutrumpinti nuo 40 iki 36 valandų.

Siūlomi pakeitimai sumažintų istoriškai susiklosčiusius, tačiau nepakankamai pagrįstus darbo laiko skirtumus tarp švietimo pagalbos specialistų. Palaipsniui būtų artėjama prie vienodo vienai darbo valandai tenkančio atlygio.

Įstatymo projekte siūloma pakeisti Įstatymo 5 priedo 31 punktą ir jį papildyti nuostatomis, reglamentuojančiomis mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) dirbančių psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose bei švietimo pagalbos tarnybose dirbančių psichologų asistentų, psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų, surdopedagogų ir tiflopedagogų darbo laiko struktūrą, nustatant, kad ne daugiau kaip 60 procentų šių darbuotojų darbo laiko skiriama tiesioginiam darbui su švietimo pagalbos gavėjais (vaikų, mokinių švietimo pagalbos ir (arba) specialiesiems ugdymosi poreikiams įvertinti, konsultuoti švietimo pagalbos gavėjus (t. y. vaikus, mokinius, jų tėvus (globėjus, rūpintojus), taip pat Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 4 dalyje nustatytais atvejais – mokytojus ir kitus švietimo įstaigos darbuotojus), vesti jiems užsiėmimus), o kita jų darbo laiko dalis skiriama netiesioginiam darbui su švietimo pagalbos gavėjais (veikloms planuoti ir joms pasiręgti, dokumentams rengti, bendradarbiauti su mokytojais, vaikų, mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), kitais asmenimis ugdymo ir (ar) švietimo pagalbos klausimais ir kita). Ši nuostata įtvirtintų garantijas, kad ne mažiau kaip 40 procentų darbo laiko bus skiriama netiesioginiam darbui su švietimo pagalbos gavėjais. Pritarus nuostatai, darbuotojai jaustųsi saugesni, kilus ginčams dėl darbo pareigų paskirstymo pagal laiką. Pastebėtina, kad toks reglamentavimas gali sumažinti galimybes lanksčiai organizuoti švietimo pagalbos teikimą pagal konkrečią situaciją ir reaguoti į kritines situacijas, kuomet švietimo pagalba ypač svarbi ir jos poreikis itin didelis.

Įstatymo projekte siūloma pakeisti judesio korekcijos mokytojų pareigybės pavadinimą ir vadinti juos judesio korekcijos specialistais (dabartinis pareigybės pavadinimas netikslus, nes šie specialistai neugdo asmenų pagal formaliojo arba neformaliojo švietimo programas, o veda judesio ir padėties korekcijos užsiėmimus, todėl pagal Švietimo įstatyme nustatytą „mokytojo“ apibrėžimą nėra laikomi mokytojais). Judesio korekcijos specialistų darbo apmokėjimą siūloma reglamentuoti Įstatymo 5 priedo IV skyriuje.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal teisės aktus judesio korekcijos specialistai nėra atestuojami, tačiau gali turėti kvalifikacinę kategoriją, jei ją yra įgiję kaip mokytojai, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų lentelėje (Įstatymo 5 priedo 23 punkte) judesio korekcijos specialistus siūloma nurodyti tik prie darbuotojų, kuriems nesuteiktos kvalifikacinės kategorijos, tačiau įrašyti 24 punktą, nurodantį, kad tais atvejais, kai judesio korekcijos mokytojams kvalifikacinės kategorijos yra įskaitytos Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2008 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. ISAK-3216 „Dėl Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų patvirtinimo“, nustatyta tvarka, jiems taikomi atitinkamos kvalifikacijos specialistų koeficientai.

Įstatymo 5 priedą siūloma papildyti 27.3 papunkčiu ir nustatyti, kad judesio korekcijos specialistų, dirbančių mokyklose, darbo laikas per savaitę yra 36 valandos, iš jų 24 valandos skiriamos tiesioginiam darbui su mokiniais (judesio ir padėties korekcijos užsiėmimams vesti), 12 valandų – netiesioginiam darbui su mokiniais (veikloms planuoti ir joms pasiręgti, dokumentams rengti, bendradarbiauti su mokytojais, kitais ugdymo procese dalyvaujančiais asmenimis, mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais) ugdymo ir (ar) švietimo pagalbos klausimais ir kt.).

Pritarus šiems pasiūlymams, judesio korekcijos specialistams būtų nustatytos jų veiklos specifika, sudėtingumą ir atsakomybę atitinkančios darbo apmokėjimo sąlygos.

Didinant švietimo pagalbos specialistų darbo užmokestį, būtina keisti ir švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų darbo apmokėjimą. Siūloma Įstatymo 5 priedą papildyti nauju X skyriumi, kuriame būtų nustatyti švietimo pagalbos įstaigų vadovų, taip pat jų pavaduotojų ir skyrių vedėjų, kurių darbas laikomas pedagoginiu, pareiginės algos koeficientai: minimalieji pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. švietimo įstaigų vadovams ir jų pavaduotojams būtų didinami 50 procentų, skyrių vedėjams – 46 procentais, o maksimalieji liktų nepakitę (t. y. tokie, kokie yra šiuo metu nustatyti Įstatymo 1 ir 2 prieduose). Dėl šių pakeitimų tikslinamos Įstatymo 7 straipsnio 2 ir 3 dalys, taip pat Įstatymo 8 straipsnis

papildomas naujomis 2¹ ir 3¹ dalimis. Ši nuostata leistų užtikrinti, kad mažiausias minimalus švietimo įstaigos vadovo pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas (9,75) būtų ne žemesnis už Įstatymo 5 priedo 28 punkte nustatytą specialisto eksperto, turinčio didesnę kaip 25 metų pedagoginio darbo stažą, pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientą (9,71). Po siūlomo pakeitimo švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų minimali riba neviršytų Įstatymo 5 priede nustatytų atitinkamų mokyklų vadovaujančių darbuotojų koeficientų. Pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų maksimali intervalo riba nekeičiama, nes ji jau dabar viršija atitinkamų mokyklų vadovaujančių darbuotojų koeficientus ir jos kėlimas padidintų darbo apmokėjimo disproporcijas tarp švietimo įstaigų vadovaujančių darbuotojų mokyklose ir švietimo pagalbos įstaigose. Nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų darbo užmokestį planuojama didinti vidutiniškai 20 procentų (skiriant 20 procentų nuo jų darbo užmokesčiui šiuo metu skiriamų lėšų).

Įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkte ir 10 dalies 4 punkte siūloma nustatyti, kad, įvertinus mokyklos vadovo, jo pavaduotojo ugdymui ar ugdymą organizuojančio skyriaus vedėjo praėjusių kalendorinių metų veiklą nepatenkinamai, jiems iki kito biudžetinės įstaigos kasmetinio veiklos vertinimo nustatomas 1 mažesnis pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas. Pritarus šiam pasiūlymui, Įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkto ir 10 dalies 4 punkto nuostatos būtų suderintos su Įstatymo 5 priedo 42, 43 ir 47 punktų nuostatomis.

Įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkte siūloma numatyti, kad švietimo įstaigų vadovams netaikomos nuostatos, pagal kurias su jais gali būti sudaromas rezultatų gerinimo planas pagal Darbo kodekso 57 straipsnio 5 dalį, taip pat gali būti nutraukiama darbo sutartis pagal Darbo kodekso 57 straipsnio 1 dalies 2 punktą, nes atvejus, kuomet švietimo įstaigos vadovo metų veiklos ataskaita įvertinama nepatenkinamai, reglamentuoja Švietimo įstatymas. Pritarus šiam pasiūlymui, Įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkto nuostatos būtų suderintos su Švietimo įstatymo 59 straipsnio 15 dalimi ir 64 straipsnio 6 dalimi.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką Įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip Įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymas reglamentuoja tik biudžetinių įstaigų darbo apmokėjimą, todėl Įstatymo projekto įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas prisidės prie 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ 3 strateginio tikslo – didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams, – įgyvendinimo.

Įstatymo projektas įgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, Įstatymo projekte naujos sąvokos neapibrėžiamos ir nevartojamos.

11. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu Įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, reikės pakeisti:

1) Sutrumpinto darbo laiko normų ir apmokėjimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ pakeitimo“;

2) Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 679 „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Taip pat pagal naujas įstatymo nuostatas turės būti patikslinti šie teisės aktai:

1) Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. ĮSAK-1407 „Dėl Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo patvirtinimo“;

2) Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo vaikui ir mokiniui tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. V-950 „Dėl Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo vaikui ir mokiniui tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3) Savivaldybės pedagoginės psichologinės tarnybos pavyzdiniai nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. ISAK-1880 „Dėl Savivaldybės pedagoginės psichologinės tarnybos pavyzdinių nuostatų“;

4) Mokyklos psichologo bendrieji pareiginiai nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. ISAK-1548 „Dėl Mokyklos psichologo bendrųjų pareiginių nuostatų“.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

2021 metų valstybės biudžete numatyta 10,1 mln. Eur švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimui didinti ir papildomoms pareigybėms steigti nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. (4 mėnesiams). Tęsiant šių išpareigojimų įgyvendinimą, 2022 m. valstybės biudžete papildomai reikės numatyti 20,2 mln. Eur (8 mėnesiams).

Preliminariais skaičiavimais, Įstatymo projektui įgyvendinti iš minėtų lėšų 2021 m. bus panaudota apie 9,1 mln. Eur. Likusios lėšos būtų panaudotos naujoms švietimo pagalbos specialistų pareigybėms steigti.

Įstatymo projektui įgyvendinti 2022 m. papildomai reikės numatyti 18,2 mln. Eur, o naujai įsteigtoms pareigybėms išlaikyti – papildomai 2 mln. Eur. 2023 m. ir vėliau dėl Įstatymo projekte siūlomų pakeitimų lėšų poreikis nesikeis (jis išliks 2022 m. lygio, jei nesikeis kitos sąlygos, pvz., bazinis dydis).

Paminėtina, kad, be nurodytų lėšų, 2021 m. valstybės biudžete yra numatyta 3,7 mln. Eur papildomoms mokytojų padėjėjų pareigybėms (apie 285) steigti (metams).

14. Rengiant Įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „darbo apmokėjimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Atsižvelgiant į tai, kad įsipareigojimas gerinti švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimo sąlygas nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. yra numatytas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinėje sutartyje, lėšos jam įgyvendinti yra numatytos 2021 m. valstybės biudžete, ir siekiant patenkinti pagrįstus švietimo bendruomenės lūkesčius, kad nuo ateinančių mokslo metų pagerės švietimo pagalbos specialistų darbo apmokėjimo sąlygos, būtina, kad nurodytas įstatymo projektas įsigaliotų 2021 m. rugsėjo 1 d., todėl jį reikėtų svarstyti skubos tvarka.
